

Sygn. akt III CK 301/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa

przeciwko W.(...) S.A. w S.

o stwierdzenie nieważności uchwały,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 9 lutego 2005 r.,

kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 26 lutego 2004 r.,

sygn. akt IX Ga (...),

zmienia zaskarżony wyrok i stwierdza nieważność uchwały nr (...) z dnia 10 lipca 2003 r. Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej Spółki oraz zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 810 (osiemset dziesięć) zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadnienie

Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa w dniu 12 sierpnia 2003 r. wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej Spółki z dnia 10 lipca 2003 r., jako

sprzecznnej z art. 390 k.s.h. Na podstawie tej uchwały członkowi rady nadzorczej, który został wybrany do rady nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami przyznane zostało dodatkowe wynagrodzenie w wysokości 6.000 zł miesięcznie w związku z delegowaniem go przez samą radę do pełnienia stałego nadzoru nad działalnością spółki.

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 26 lutego 2004 r. oddalił apelację powodowego Skarbu Państwa od wyroku Sądu Rejonowego w S. oddalającego powództwo. Według obu orzekających Sądów osobne wynagrodzenie przysługuje na podstawie art. 390 § 3 k.s.h. wszystkim członkom rady delegowanym do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru, niezależnie od tego, czy członek rady delegowany został przez grupę akcjonariuszy, czy też przez samą radę.

Kasacja strony powodowej oparta została na podstawie naruszenia art. 390 § 1, 2, 3 k.s.h. przez błędną jego wykładnię oraz art. 425 § 1 k.s.h. przez jego niezastosowanie. Skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i „uwzględnienie powództwa” ewentualnie o uchylenie tego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota sporu sprowadza się do wykładni art. 390 § 3 k.s.h., a w konsekwencji do przesądzenia, czy przepis ten stosuje się jedynie do członków rady nadzorczej spełniających warunki określone w § 2 tego artykułu, a więc wybranych w drodze głosowania oddzielnymi grupami i delegowanych przez tę radę do stałego indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych, czy też do tych, którzy nie spełniają warunków z § 2 omawianego artykułu, lecz zostali delegowani przez radę nadzorczą do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru na podstawie art. 390 § 1 k.s.h. Chodzi więc o ustalenie wzajemnych relacji między § 3 art. 390 k.s.h., a pozostałymi przepisami tego artykułu.

Z brzmienia art. 390 § 1 k.s.h. wynika, że rada nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, tylko wyjątkowo może delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. Taki wyjątek od reguły należy interpretować w sposób ścisły. W omawianym przepisie wyraźnie zatem ograniczono zasięg przedmiotowy samodzielnej aktywności delegowanego członka rady w zakresie wykonywania funkcji kontrolnych. Aktywność ta – jak trafnie podniesiono w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., IV CK 218/02, nie publik. - mogłaby ograniczać się tylko do określonych (w uchwale rady o delegowaniu)

czynności nadzorczych. Delegacja taka nie mogłaby mieć też charakteru stałego, lecz ograniczać się jedynie do pewnego okresu. O potrzebie dokonania omawianego delegowania przemawiać mogą względy natury pragmatycznej lub służące usprawnianiu działalności rady jako organu spółki (np. powierzenie określonych czynności nadzorczych członkowi najbardziej kompetentnemu). Rada nadzorcza nie mogłaby delegować swoich członków do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych nawet wówczas, gdyby z takiej możliwości nie skorzystały grupy akcjonariuszy (art. 390 § 2 k.s.h.).

Za przedstawioną interpretacją przemawia przede wszystkim zestawienie treści przepisu art. 390 § 1 k.s.h. i art. 390 § 3 k.s.h. W obu przepisach ujęto bowiem inaczej przedmiotowy zakres delegacji i sposób wykonywania takiej delegacji przez delegowanego członka. Rada nadzorcza mogłaby skorzystać z możliwości delegowania swych członków do indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych, gdyby została wybrana odrębnymi grupami. W takiej sytuacji każda grupa miałaby prawo delegowania jednego spośród wybranych przez siebie członków do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych (art. 390 § 2 k.s.h.).

Przy rozstrzygnięciu zagadnienia kompetencji delegowania członków rady nadzorczej do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych, należy brać też pod uwagę cel regulacji prawnej zawartej w art. 390 § 2 k.s.h. Na pewno jest to przepis mający na względzie ochronę tzw. praw mniejszości w spółce akcyjnej. Do ukształtowania składu osobowego rady nadzorczej mogłoby dojść w sposób przewidziany w art. 385 § 3-9 k.s.h. (wybór członków rady nadzorczej grupami). Akcjonariusze reprezentujący określoną w tych przepisach część kapitału zakładowego mogą wybrać przedstawiciela do rady, co byłoby niemożliwe w razie dokonywania tego wyboru przez walne zgromadzenie na zasadach ogólnych (art. 414 i art. 385 § 1 k.s.h.). Przepis art. 390 § 2 k.s.h. przewiduje prawne konsekwencje ukształtowania składu osobowego rady nadzorczej w wyniku aktywności określonych grup akcjonariuszy w postaci możliwości delegowania przez grupę członków rady do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych. W ten sposób przejawiać się może istotny wpływ akcjonariuszy mniejszościowych na działalność spółki, ponieważ wykonywanie czynności nadzorczych przez członków rady delegowanych przez grupy dokonywać się będzie także w interesie tych akcjonariuszy.

W literaturze słusznie zwrócono uwagę na to, że stały, indywidualny nadzór członka rady, wybranego w ramach głosowania grupami, jest wykonywany przede

wszystkim w interesie akcjonariuszy mniejszościowych, którzy utworzyli grupę i doprowadzili do wybrania członka rady. Delegowani członkowie mogą uczestniczyć w posiedzeniach zarządu z głosem doradczym, a zarząd obowiązany jest zawiadamiać ich o każdym swoim posiedzeniu (art. 390 § 2 k.s.h.). Gdyby przyjąć, że rada nadzorcza mogłaby zawsze delegować swoich członków do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych, w praktyce mogłoby dojść do swoistej destrukcji uprawnień grup mniejszościowych przewidzianych w art. 390 § 2 k.s.h. w postaci mnożenia członków delegowanych i np. pokrywania się zakresu ich czynności nadzorczych. W rezultacie należałoby uznać za nieuzasadnioną taką interpretację przepisów art. 390 k.s.h., zgodnie z którą rada nadzorcza mogłaby nie tylko delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych (art. 390 § 1 k.s.h.), ale także do stałego, indywidualnego wykonywania takich czynności. To ostatnie uprawnienie zastrzeżone byłoby bowiem tylko dla grup akcjonariuszy w sytuacji, w której rada nadzorcza została wybrana w drodze głosowania oddzielnymi grupami (art. 385 § 3-9 k.s.h.).

Podnieść należy, że przewidziane w art. 390 § 3 k.s.h. „osobne wynagrodzenie” przysługiwać może jedynie członkowi rady nadzorczej delegowanemu do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych na podstawie art. 390 § 2 k.s.h. Przepis art. 390 § 3 k.s.h. wyraźnie nawiązuje do treści art. 390 § 2 k.s.h. Ponadto - jak wskazano - prawną podstawę delegacji do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych stanowi jedynie przepis art. 390 § 2 k.s.h. W literaturze słusznie podkreślono, że omawiany przepis przewiduje *ex lege* obowiązek przyznania przez spółkę „osobnego wynagrodzenia” członkowi delegowanemu przez grupy akcjonariuszy. Walne zgromadzenie określa tylko wysokość takiego wynagrodzenia i może powierzyć to uprawnienie radzie nadzorczej (art. 390 § 3 k.s.h.). Członkom rady nadzorczej może być przyznane wynagrodzenie (wynagrodzenie podstawowe) i wówczas określa je statut spółki lub uchwała walnego zgromadzenia (art. 392 § 1 k.s.h.).

W zakresie rozstrzygnięcia zagadnienia kompetencji rady nadzorczej do delegowania członków do stałego indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych nie ma decydującego znaczenia treść art. 390 § 3 zd. 3 k.s.h. Zgodnie z tym przepisem, do członków rady delegowanych do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru (czynności nadzorczych) stosuje się zakaz konkurencji przewidziany w art. 380 k.s.h. Nie byłoby uzasadnione rozumowanie, że skoro zakaz taki obejmuje każdego członka rady delegowanego do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru (czynności

nadzorczych), to usprawiedliwiony byłby wniosek, że bez znaczenia pozostawałaby wówczas podstawa delegacji członka (na podstawie uchwały rady, art. 390 § 1 k.s.h. lub na podstawie uchwały grupy akcjonariuszy, art. 390 § 2 k.s.h.). W literaturze broni się trafnego stanowiska, że dla członka rady nadzorczej nie przewidziano wprowadzie odpowiednika zakazu określonego w art. 380 k.s.h., co nie oznacza, że członków tych nie wiąże ogólny obowiązek lojalności wobec spółki. Obowiązek taki wyprowadza się z samego stosunku członkostwa w radzie nadzorczej.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy, uznając kasację powoda za uzasadnioną, na podstawie art. 393¹⁵ § k.p.c. oraz art. 98 w zw. z art. 391 § 1 i art. 393¹⁹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.